

POUK NA DALJAVO: VPOGLED V MNENJE UČENCEV Z DODATNO STROKOVNO POMOČJO

Distance Education: Insight into Perceptions of Students with Additional Professional Assistance

IZVLEČEK

Učenci z učnimi težavami so tisti učenci, ki pri učnem procesu potrebujejo več pozornosti. Mnogi izmed njih imajo bolj ali manj izrazite specifične učne težave, tako da potrebujejo posebno obravnavo. Pri načrtovanju pouka na daljavo smo o izvedbi pridobili mnenje staršev in učencev ter se na predloge poskušali odzvati. Po vrnitvi v šolo pa smo pridobili tudi mnenje učencev z DSP, da bi videli, kje moramo biti v prihodnje pri načrtovanju še bolj pozorni.

Ključne besede: pouk na daljavo, DSP, učno okolje

ABSTRACT

Pupils with learning difficulties need closer attention in the learning process. Many have fairly pronounced specific learning difficulties necessitating special treatment. When planning distance education, we sought the views of parents and students on its implementation and tried to respond to their suggestions. We also solicited feedback from students with additional professional assistance when they returned to school to see which aspects needed extra vigilance in future planning.

Keywords: distance learning, additional professional assistance, learning environment

V šolskem letu 2020/2021 smo drugič doživeli izkušnjo pouka na daljavo. Na naši šoli smo uporabili eAsistentovo spletno učilnico, del pouka pa je potekal tudi videokonferenčno. V času zaprtja šol smo dvakrat izvedli spletno anketo z namenom, da bi dobili vpogled v mnenje staršev in učencev o načinu izvajanja pouka na daljavo. Ker pa je pouk na daljavo s seboj prinesel porast števila tistih, ki so potrebovali pomoč pri učenju in organizaciji dela, me je zanimalo, kako so pouk na daljavo sprejeli in »prebrodili« učenci, ki imajo dodatno strokovno pomoč (DSP). Zato sem po vrnitvi v šolo z njimi izvedla kratko anketo, ki jo predstavljam v nadaljevanju.

KDO SO UČENCI S POSEBNIMI POTREBAMI (IN UČENCI Z DSP)

Otroci s posebnimi potrebami je krovni termin, ki vključuje 20–25 % populacije vseh učencev (Kavkler in Magajna, 2008). Učenci, ki imajo izrazite specifične učne težave (tj. težave, ki so vezane na eno od področij učenja, npr. branje), so tisti, za katere pravimo, da imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja in so tako ena od skupin, ki jo omenja Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami.

Oblike dela z učenci s posebnimi potrebami opredeli isti zakon, ki v 8. členu omenja dodatno strokovno pomoč (DSP). V okviru DSP ima učenec dodeljeno tedensko število ur za učno pomoč oz. za pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oz. motenj.

V primeru naše šole je večina učencev z DSP opredeljena kot takih, ki imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja. Med temi (in posledično tudi v izvedeni anketi) je največ takih, ki imajo težave na področju branja in/ali pisanja.

UČNO OKOLJE IMA SVOJO VLOGO

Učno okolje učencem lahko pomaga ali pa tudi ne (Jereb, 2011). Če je učinkovito, je učno okolje lahko pomembno za uspešnost učencev, saj ima lahko vlogo varovalnega dejavnika za učence z učnimi težavami (povzeto po Jereb, 2011).

V času pouka na daljavo je kar naenkrat domače okolje postalo »šolsko«, znajti se je bilo treba, kako oz. kaj lahko naredimo na daljavo in kako lahko čim bolj nazorno in kakovostno učencem podajamo učne vsebine. Pri učencih z učnimi težavami moramo biti pozorni tudi na to, kaj je

mogoče narediti, da je njihovo okolje doma čim bolj učinkovito in spodbudno in da zmanjšuje stres. Najprej smo si na naši šoli pomagali z anketo, da smo dobili vpogled v problematična področja pouka na daljavo. Pri pripravah na morebitno ponovitev takega načina dela pa bi bilo smiselno, da nekaj več pozornosti namenimo učencem s posebnimi potrebami in pripravimo bolj individualne napotke. Zato sem pridobila mnenja učencev z DSP glede poteka pouka na daljavo (tako rednega pouka kot ur DSP).

KAJ SO POKAZALE SPLOŠNE ANKETE O POUKU NA DALJAVO

Da bi dobili najosnovnejšo povratno informacijo o organizaciji in izvajanju pouka na daljavo, smo izvedli dve anketi med starši in učenci, prvo oktobra in drugo decembra. Povzamem lahko, da je večina staršev izrazila mnenje, da so bile izbrane poti komunikacije (spletna učilnica, videokonference, elektronska pošta in/ali eAsistent komunikacija) izvedene dobro ali odlično.

Mnenje staršev glede samostojnosti njihovih otrok oktobra je bilo, da so najbolj suvereni pri iskanju gradiva v spletni učilnici in nalaganju gradiva v spletno učilnico, več težav pa so zaznali pri samostojni oddaji velikih datotek. Decembra je samostojnost učencev pri vseh podpostavkah upadla, ni pa jasno, ali je do tega prišlo zaradi večje zahtevnosti pouka ali zaradi razlik v populacijah, ki so sodelovale v 1. in 2. anketi.

Pomemben dejavnik, ki smo ga zaznali kot omejitvev pri izvajanju pouka na daljavo, so bile tudi tehnične težave. Samo malo več kot polovica staršev je poročala, da tovrstnih težav nimajo. Pri starejših učencih so bile (glede na anketo) videokonference za dodatno razlago najbolj zaželeni za matematiko (70 %) in angleščino (54 %). To pa sta tudi predmeta, pri katerih so potrebe po učni pomoči bolj pogoste.

UČENCI Z DSP, VKLJUČENI V ANKETO, IN NJIHOVO MNENJE

Učenci, ki imajo ure DSP, so v času pouka na daljavo veliko delali s pomočjo videokonferenc. Te so imele poudarek na rednih zadolžitvah in pomoči pri usvajanju snovi, utrjevanju, reševanju nalog itd. V posebni anketi za učence z DSP so sodelovali učenci 6., 8. in 9. razreda, in sicer po dva učenca na razred, kjer imamo v oddelkih tudi učence z DSP.

Učenci so dobili naslednja vprašanja:

- Kaj izmed uporabljenih vsebin (interaktivne vaje, kvizi, pisna navodila za samostojno delo, video ali glasovna razlaga, oddajanje dokazov v spletni učilnici) jim je ustrezalo?
- Kje vidijo težave s spletno učilnico?
- Kaj menijo o videokonferencah in o izvajanju DSP na daljavo?

Učenci so menili, da so interaktivne vaje dobre, tudi kvizi so jim bili všeč. Pri obeh vrstah nalog jih je nekaj omenilo, da jim je bilo všeč, da ni bilo treba pisati; za kvize pa je približno polovica vprašanih učencev menila, da bi morali zanje imeti več časa.

Glede pisnih navodil (v Wordu) so imeli različna mnenja. Nekaterim so bila všeč, saj so jih lahko natisnili in prilepili, nekaterim pa so bila boljše posneta glasovna navodila. Taka (samo) pisna navodila so vsebovala napotke za samostojno delo, npr. v delovnem zvezku; učenci so tudi omenili, da so dobra v kombinaciji z videokonferenco, če so nato znanje še utrjevali.

Posneta razlaga je bila večinoma pohvaljena, saj nekaterim, kot so omenili, ustreza učenje s poslušanjem, drugim pa to, da lahko tako razlago prekinejo in ponovno poslušajo. Tu jim ni bilo tako pomembno, ali je šlo za filmček ali za ppt-predstavitvev z zvočno razlago, poudarjali so to, da je primere oz. snov lažje obravnavati, če učitelj razloži (in ta razlaga ni pisna).

Učenci niso zaznali težav s spletno učilnico in načinom oddaje dokazov o delu. Glede na njihove odgovore so usvojili potrebne spretnosti že pred začetkom pouka na daljavo v jeseni 2020.

Glede videokonferenc pa so se strinjali, da so bile smiselne in potrebne. Ne bi jih ukiniteli. Izpostavili pa so, da je občasno prišlo do tega, da jih je bilo preveč (tudi 3 na dan) in med njimi ni bilo dovolj časovnega razmika oz. je bilo preveč obveznosti poleg udeležbe na videokonferencah, zato občasno do roka niso uspeli narediti vseh nalog.

Za izvajanje DSP na daljavo so se vprašani učenci strinjali, da so bile videokonference pri DSP dober način dela. Izpostavili so, da so na njih lahko dokončali oz. naredili naloge, ki so jih dobili pri pouku, ali dobili dodatno razlago. DSP je večinoma potekal individualno ali v majhnih skupinah po nekaj učencev, zato so vsi prišli na vrsto za vprašanje. Nekateri bi spremenili edino termin izvajanja – zjutraj namesto popoldne (da bi bili popoldne lahko več zunaj).

Določene stvari, ki so jih omenili anketirani učenci, se povezujejo s tem, kaj jim dela težave. Kjer je pozornost večja težava, bi bolj ustrezalo intenzivno dopoldansko delo. Spet večini tudi ustreza glasovna razlaga oz. načini dela, kjer ne gre pretežno za branje in/ali pisanje, kar se smiselno navezuje na to, da je veliko težav teh učencev povezanih z branjem in pisanjem.

SKLEP

Pri načrtovanju alternativnih oblik pouka (pouk na daljavo) moramo biti pozorni na učence z DSP oz. na vse učence z bolj izrazitimi učnimi težavami. Prešli smo prvotne težave z nepoznavanjem aplikacij, ki so v pomoč pri delu, zadovoljivo smo usvojili spletno učilnico itd. Z izboljšanjem »tehničnega« znanja moramo bolj razmišljati tudi o tem, kako lahko nekatere detajle, pomembne za učence z učnim

težavami, prenesemo v pouk na daljavo (če bo to ponovno potrebno). Preverimo npr. lahko, ali znajo vsi učenci prilagoditi pisno gradivo (povečati pisavo ali razmik) ipd. Gre za to, da smo pozorni tudi na to, da učence ozavešimo, kako lahko še bolj sooblikujejo svoje domače učno okolje, da je zanje kar najbolj primerno. Tu bi morali biti še najbolj pozorni na učence z učnimi težavami in jim predstaviti načine, ki jim lahko pomagajo, npr. v primeru, da imajo odkrenljivo pozornost, si lahko pomagajo in sooblikujejo svoje okolje s tem, da odstranijo elemente, ki jim motijo pozornost, saj tovrstne motnje podaljšujejo čas, ki ga porabijo za delo.

Glede na to, da imamo na naši šoli največ učencev z MBP, ni presenetljivo, da so jim bile vseč posneta razlaga (ni bilo treba brati) in vaje, kjer je bilo pisanje minimalno (kviz,

interaktivni listi). Predvsem posneta razlaga je način, ki ga velja ohraniti in mogoče uporabiti v večjem obsegu. Glede na pogovore z učenci pa bi bilo treba še bolj paziti na razporeditev videokonferenc (pouk). Pri učencih z DSP pa bi veljalo razmisliti, ali bi bilo kdaj smiselno, da učenec ne sodeluje na videokonferenci za predmet pri učitelju, ampak na videokonferenci, ki jo ima izvajalec DSP (in obravnava isto vsebino). Tako bi bilo vse učence lažje razvrstiti tudi v dopoldanske termine.

Povzamem lahko, da naši učenci niso meli večjih pripomb na izvedbo pouka na daljavo, je pa pogovor z njimi dal še dodaten vpogled v organizacijo dela in izvedbo pouka. Vsekakor pa nas je usmeril tudi k iskanju izboljšav in še večjemu povezovanju.

VIRI IN LITERATURA

Jereb, A. (2011). Učno okolje kot dejavnik pomoči učencem z učnimi težavami. V: S. Puhec Lah idr. (ur.), *Učenci z učnimi težavami: izbrane teme*. Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Kavkler, M., Magajna L. (2008). Učne težave kot posebne vzgojno-izobraževalne potrebe – opredelitev, razsežnost in podskupine učnih težav. V: L. Magajna idr. (ur.), *Učne težave v osnovni šoli. Problemi, perspektive, priporočila*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1). <https://zakonodaja.com/zakon/zuopp-1>